הלכה · משנה תורה · מפרשים · לחם משנה · ספר עבודה

לחם משנה על משנה תורה, הלכות עבודת יום הכפורים

רבי אברהם די בוטון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם משנה על משנה תורה, הלכות עבודת יום הכפורים

רבי אברהם די בוטון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-עבודת-יום-הכפורים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 4
הלכה ג 4
הלכה ה 5
הלכה ז 5
הלכה ח 6
פרק ב 6
הלכה ב 6
הלכה ד 8
הלכה ה 9
הלכה ו 10
פרק ג 10
הלכה ב 10
הלכה ג 11
הלכה ה 11
הלכה י 12
פרק ד 12
הלכה א 12
הלכה ב 13
פרק ה 14
הלכה א 14
הלכה ח 15
הלכה י 16
הלכה יג 16
הלכה טו 16
הלכה יח 17
הלכה כה 17
הלכה כז 17

פרק א

הלכה א

ואיל הבא משל ציבור וכו'. נ"ל דוא"ו דוהוא האיל מיותרת וצ"ל הוא האיל האמור בחומש הפקודים והוא גזרת הלשון ופירושו כך שהרגיש הרב על דבריו הראשונים דאיך לא מנה שני אילים בקרבן ציבור ולזה תירץ דהאיל האמור בשתי הפרשיות אחד וזהו אומרו הוא האיל אבל לגירסא והוא האיל אין גזרה בלשונו כלל:

הלכה ב

הקריבין ביום זה וכו'. לאפוקי שעיר המשתלח דאינו קרב. על מ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל בשם הריטב"א ז"ל שכתב רבינו ז"ל שאין חובה בכהן גדול אלא בעבודת היום ממש אבל תמידין ועבודות של כל יום כשרות בכהן הדיוט אלא דמצוה בכהן גדול קשה דבהוריות (דף י"ב) וביומא בברייתא הזכירו חילוקים אשר בין כ"ג לכהן הדיוט וחד מינייהו שעבודת יוה"כ אינה כשירה אלא בכ"ג ובשלמא להנהו דמפרשי דברייתא כל עבודת יוה"כ קאמרה אפילו תמידין של כל יום ניחא דמני בברייתא כל חלוקים שבין גדול להדיוט אבל לרבינו ז"ל דמפרש דברייתא דקאמרה עבודת יוה"כ אינה כשרה לא איירי אלא בעבודת היום ממש דבתמידין לא שייך לומר אינה כשרה דבדיעבד כשרה היא בכהן אחר א"כ אמאי לא מני חילוק אחר אשר בתמידין של כל יום דבכהן הדיוט בדיעבד כשרה ובכהן גדול לכתחילה. וי"ל כיון דמני מעלה בעבודה בענין עבודת היום דהיא מעלה יתירה דבהדיוט אפי' בדיעבד פסולה ובכהן גדול אפי' לכתחילה כשרה א"כ המעלה של שאר עבודות שהיא קטנה דבכהן הדיוט בדיעבד כשרה ובגדול לכתחילה כשרה לא הוצרך לשנותה כיון שמנה המעלה הגדולה:

הלכה ג

אלא עבודתו מחנכתו וכו'. קשה קצת דבפ"ק דיומא איתא שם (דף י"ב) דבאבנט מחנכין אותו אלא מפני שהקשו שם הניחא למ"ד אבנטו של כ"ג זהו אבנטו של כהן הדיוט אלא למ"ד אבנטו של כהן גדול לאו אבנטו של כהן הדיוט מאי איכא למימר והוצרך שם רב פפא לתרץ עבודתו מחנכתו. ורבינו ז"ל כיון דפסק בהלכות כלי המקדש ריש פרק שמיני דאבנטו של כהן גדול ושל כהן הדיוט שוים דשניהם מכלאים א"כ למה הוצרך לומר כאן דעבודתו מחנכתו, אלא שי"ל שסובר רבינו ז"ל דרב פפא דאמר הכי והביא ראיה מהברייתא אפי' למ"ד אבנטו של כהן גדול ושל כהן הדיוט שוים אמר הכי דאין צריך חינוך האבנט דעבודתו מחנכתו:

והשני עובר וכו'. יש ספרי רבינו כתוב עובד בכל מצות כהונה ובספרים של הר"ב כ"מ כתוב והשני עובד וכל מצות כהונה עליו וכבר פי' דברי רבינו ז"ל הרב בעל כ"מ ז"ל ולפי פירושו צריך לומר דעובד דקאמר רבינו ז"ל לא לכתחילה הוא אלא שאם עבד עבודתו כשרה וזהו לשון עובד. ולפי הגירסא האחרת יש ליישב לשון רבינו ז"ל דה"ק עובד הוא כאילו היה בכל מצות כהונה גדולה כלומר דכל מצות כהונה גדולה עליו, ויש גורסים עובר ברי"ש כלומר עובר בלאו דלא יפרום ולא יפרע שהם לאוי כהונה גדולה:

הלכה ה

ומטיב את הנרות וכו'. אוקמה אביי בפ"ק דיומא היינו הטבת שתי נרות דאילו הטבת חמש נרות קודם קטורת היו והיכי קאמר קטורת ברישא ורבינו ז"ל לא פירש וסתם כלשון המשנה:

הלכה ז

היו משביעין אותו וכו'. בפ"ק דיומא אמרו במשנה מסרוהו זקני ב"ד לזקני כהונה והעלוהו בבית אבטינס והשביעוהו וכו' ואמרו שם ללמדו חפינת הקטורת כלומר שזקני ב"ד מסרו לו לזקני בית אבטינס שילמדוהו חפינת הקטורת. וי"ל על רבינו ז"ל למה לא הזכירו וי"ל דכיון שכתב למעלה כל שבעת הימים מרגילין אותו בעבודות ודאי דהיו מלמדין לו זאת ג"כ שהרי זו היא עבודה קשה שבמקדש וכדכתב רבינו ז"ל לקמן בפ"ד. וא"ת אמאי רבינו ז"ל בפ' ה' מהל' בית הבחירה כשכתב שם שמונה לשכות היו בעזרת ישראל וכתב לשכת כ"ג למה לא כתב שם ט' לשכות דשתי לשכות היו לו לכ"ג כדאמר שם רב פפא בגמ' אחת לשכת פרהדרין ואחת לשכת בית אבטינס שמלמדין לו חפינה שם. וי"ל דאותה לשכת בית אבטינס היינו הלשכה שעושין שם הקטורת והיא הנקראת בית אבטינס וכבר הזכירה רבינו ז"ל בפ"ח מהלכות בית הבחירה בית אבטינס ובית הניצוץ היו עליות וכו' ומ"ש רב פפא בגמ' הוא שאותו בית אבטינס היה מיוחד לכ"ג ללמוד שם חפינת הקטורת אבל לא שיהיה לכהן לשכה מיוחדת שם ללמוד חפינת הקטורת. זה נראה דעת רבינו ז"ל. אבל אין לומר דרבינו ז"ל אזיל לטעמיה שכתב בפירוש המשנה וז"ל היו מוליכין אותו לעליית בית אבטינס ללמדו חפינת הקטורת וזה לדעת האומר שהוא מעבודות קשות שבמקדש ועוד נבאר בתחלת מנחות כי אין הדבר כן אלא כמו שאמרו שם מלא חפניו כדחפני אינשי ע"כ וכיון דרבינו ז"ל סובר דלימוד החפינה דמשנתנו הוי דלא כהלכתא לכך לא הזכירו כאן בחיבור וכן בפ"ה מהל' בית הבחירה לא הזכיר לשכה ללמוד חפינה מפני שהוא סובר שדברים אלו דלא כהלכתא ולא היה לו לשכה לכ"ג ללמוד החפינה. דזה ודאי א"א דכבר כתב רבינו ז"ל

בפ"ד מהלכות אלו שהחפינה היא עבודה קשה שבמקדש. ומ"ש בפירוש המשנה דבריו תמוהים בעיני בכמה אנפי חדא דחפינה הנזכרת בפ"ק דיומא שמלמדין אותו היינו חפינה שעושה כהן גדול בפנים והחפינה שאמר ר"פ במנחות פשיטא לי מלא חפניו כדחפני אינשי היינו החפינה שמבחוץ ולא אמרו שהיא קשה אלא החפינה שבפנים וכדאמרו בברייתא פ' הוציאו לו (דף מ"ט) ואיך דימה רבינו ז"ל הנושאים. וגם מ"ש כיוצא בזה בענין קמיצה דנדחו דברי האומר דהיתה עבודה קשה דבריו תמוהים הם וכדכתב הרב בעל כ"מ בהלכות מעשה קרבנות פי"ב ע"ש. ועוד קשה כיון דהך לימוד דחפינה הוי דלא כהלכתא משום דר"פ אמר בסוף מנחות מלא חפניו כדחפני אינשי א"כ איך אמר ר"פ בפ"ק דיומא שתי לשכות היו לו לכהן גדול ואחת מהם ללמוד חפינה הא לדבריו אין החפינה עבודה קשה וקשו דברי רב פפא אהדדי וצ"ע. וא"ת למה כתב רבינו ז"ל בפ"ה מהל' בית הבחירה דלשכת פרהדרין היה בצפון הא בפ"ק דיומא מספקא לן ואדרבה אמרי' התם מסתברא בדרום קאי ואע"ג דדחינן להך מסתברא מ"מ מידי ספיקא לא נפקא. ויש לומר דסובר (ואומר) רבינו דכיון דכשדוחה המסתברא דחי ליה בהכרח דקאמר דאי לא תימא הכי ליעבדינהו לתרוייהו בהדי הדדי וכו' משמע דקושטא הוי כמו הדחיה ובודאי בצפון קאי ובעי למטרחיה לכ"ג:

הלכה ח

בכתבי הקדש וכו'. במשנה פ"ק אמרו ובמה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים. ופירש"י ז"ל שהם דברים ממשיכין את הלב. זכריה בן קבוטל אומר הרבה פעמים קריתי לפניו בדניאל וא"כ היה לו לרבינו ז"ל לפרט אלו כתבי הקדש דוקא דמשמע דהם מושכין את הלב ולא אחרים:

פרק ב

הלכה ב

ומוציא משם כף ומחתה וכו'. נפל מחלוקת בין רבינו ורש"י ז"ל בענין הכף והמחתה דלרש"י ז"ל בפרק שלישי דיומא הכף והמחתה מפסיק בין אילו ואיל העם לתמיד של בין הערבים ולרבינו ז"ל היה אחר תמיד של בין הערבים וכן כתב רש"י ז"ל בפירוש החומש והרמב"ן ז"ל הסכים לדעת רבינו ז"ל. והאמת דלרש"י ז"ל מסייע לו הברייתא דבפ"ג (דף ל"ב) דקאמרה וחמש עבודות הן תמיד של שחר בבגדי זהב וכו' כף ומחתה בבגדי לבן תמיד של בין הערבים בבגדי זהב ע"כ. הרי בהדיא הזכירו כף ומחתה ואח"כ תמיד של בין הערבים ועוד שאמרו שתמיד של בין הערבים עבודה מחולקת משמע

כדברי רש"י ז"ל דתמיד של בין הערבים לחוד אחר כף ומחתה וזו היא הברייתא השנויה בת"כ שכתב הרמב"ן ז"ל בפירוש התורה דמסייעא לרש"י ז"ל ובתורת כהנים מפורשת יותר. ועוד יש סיוע לרש"י ז"ל מסדר הכתוב דמשמע דובא אהרן דהוי הוצאת כף ומחתה אחר כל המעשה הנזכר בפרשה הוי אבל לרבינו אינו אחר זה אלא אחר תמיד של בין הערבים שלא נזכר בפרשה, וזה דקדק רש"י ז"ל בפירוש החומש שכתב וסדר המקראות וכו'. ולרבינו ז"ל יש ראיות אחרות והם דברי הירושלמי שהזכיר הרמב"ן ז"ל שם וסדר המשנה שאמרה נכנס להוציא את הכף ואח"כ נכנס להקטיר את הקטורת של בין הערבים דמשמע דהוא אחר המחתה. ועוד יש סיוע לרבינו ז"ל מר"ע דתוספתא שהזכירו שם ואח"כ אימורי חטאת ואח"כ תמיד של בין הערבים ולדברי רש"י ז"ל קשה דאין תמיד של בין הערבים אחר אימורי חטאת דכף ומחתה מפסיק. וכבר הרגיש רש"י ז"ל קושיא זו. ועוד סיוע לרבינו ז"ל מהמשנה שאמרה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים ולרש"י ז"ל קשה דתמיד של בין הערבים לא היה קרב עמו שום דבר והתוס' ז"ל הקשו לרש"י קושיא זו ופירשו דאימורי חטאת היו קרבים עם תמיד של בין הערבים ודחקו הרבה בפירוש המשנה בדיבור המתחיל ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ. ולפירוש רבינו ז"ל ניחא דשעיר הנעשה בחוץ ואימורי חטאות היו עם תמיד של בין הערבים ומפני שנסתייע רבינו ז"ל מכל זה אפשר שריחק אותה הברייתא שהזכרתי למעלה שמסייעת לרש"י ז"ל. וא"ת הך דתנא דבי שמואל ר"א אומר ויצא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת אבל פר העולה וכו' מאי אבל לדברי רבינו ז"ל הא אילו ואיל העם עם תמיד של בין הערבים היה קרב וכולם היו נקרבים יחד אילו ואיל העם ואימורי חטאת ופר העולה ושבעה כבשים ותמיד של בין הערבים לר"א בשלמא לרש"י ז"ל דכף ומחתה מפסיק בין אילו ואיל העם לתמיד של בין הערבים ניחא. וי"ל דרבינו ז"ל אינו גורס אבל פר העולה ושבעה כבשים כו' אלא ופר העולה ושבעה כבשים כגירסא שכתבו התוס' ז"ל בשם יש ספרים ולדברי רבינו ז"ל ליכא לאקשויי מה שהקשו התוס' דא"כ איכא למבעי עלה כמו אמתני' דכיון דאין שם הפסק אלא כולם נקרבים יחד עם תמיד של בין הערבים תו ליכא בעיא. אבל התוס' הקשו כן לפי פירושם שהם מפרשין כפירש"י ז"ל דכף ומחתה מפסיק בין אילו ואיל העם לתמיד של בין הערבים ולהכי ליכא למיבעי פר העולה אי קרב עם אילו ואיל העם או עם תמיד של בין הערבים. ולרש"י ז"ל בפירוש החומש הסכים למ"ש בגמרא דכף ומחתה מפסיק בין אילו ואיל העם לתמיד של בין הערבים אלא שדבריו שם תמוהים שכתב בפ' אחרי מות וזהו סדר העבודות תמיד של שחר בבגדי זהב ועבודות פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחתה בבגדי לבן ואילו ואיל

העם ומקצת המוספין בבגדי זהב והוצאת כף ומחתה בבגדי לבן ושירי המוספין ותמיד של בין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בבגדי זהב וכו' ע"כ. ודברים אלו אתו דלא כמאן דלר"א בפ' בא לו כל המוספין היו קרבין עם תמיד של בין הערבים ואיך כתב שיירי המוספין עם תמיד של בין הערבים ומקצת המוספין עם אילו ואיל העם ולר"ע כל המוספין קרבין עם תמיד של שחר ולא נשארו שיירי מוספין ליקרב עם תמיד של בין הערבים ואי אליבא דר' יהודה ור"א בר"ש אליבא דר"ע דאמרי התם דמקצת עם תמיד של שחר ומקצת עם תמיד של בין הערבים אילו היה רש"י ז"ל אומר כן הוה ניחא אבל הוא לא כתב אלא עם אילו ואיל העם מקצת מוספין ועם תמיד של שחר לא הזכיר קריבת מוספין כלל. וכבר עלה בדעתי לומר דאתי כהני תנאי אליבא דר"ע ומקצת המוספין דקאמר שקרב עם אילו ואיל העם הוי שעיר הנעשה בחוץ דמן המוסף הוא ואין זה מספיק דאיך קרי לחד לחוד מקצת ועוד שהיה לו להזכיר עם תמיד של שחר שהיו קרבים מקצת מוספין וצ"ע. והרב מוהר"ר אליה מזרחי ז"ל בפירושו בדיבור ועשה את עולתו שכתב רש"י ז"ל שם איל לעולה וכו' כתב רש"י דאית ליה כר"ע דמוספין קרבין עם תמיד של שחר ותימה על זה כל מה שהקשיתי ועוד כתב שם דרש"י נשמר דלא נימא כר"א דעם אילו ואיל העם היו קרבים המוספים וגם זה תימה דלרש"י דסובר דכף ומחתה מפסיק אינו כן אפי' לר"א אלא אחר שקרב אילו ואיל העם מכניס כף ומחתה ואח"כ קרבים המוספין ותמיד של בין הערבים. והרמב"ן ז"ל בפירוש התורה הסכים לדעת רבינו ז"ל אלא שכתב שהמוספין עם תמיד של בין הערבים וצ"ע למה פסק דלא כר"ע דהלכתא כוותיה מחבירו ואולי משום דאמרו בפ' בא לו דהיקשא דמלבד חטאת הכפורים אתי לומר דעל מה שזה מכפר זה מכפר והוא כסתם משנה דפ"ק דשבועות. והר"ז הלוי ז"ל בפרק בא לו הסכים לפירש"י ז"ל אלא שכתב דלר"א תמיד של בין הערבים קרב לחודיה אחר כף ומחתה וכל השאר עם אילו ואיל העם ואינו גורס בהא דתני שמואל אבל:

הלכה ד

שאין שבות במקדש וכו'. בפרק אמר להם הממונה (דף ל"ד) הקשו שם על ר"י דאומר עששיות וכו' והלא מצרף ותירץ אביי דדבר שאינו מתכוין מותר והקשו והא תניא וכו' ואמר אביי לר"י דדבר שאינו מתכוין אסור ה"מ בכל התורה כולה אבל הכא צירוף דרבנן הוא ואין שבות במקדש. כך היא גירסת התוס' ז"ל ורש"י ז"ל לא גריס ואין שבות במקדש אלא דאיסורא אפי' דרבנן ליכא כיון דהוי דבר שאינו מתכוין והוי צירוף דרבנן, ורבינו ז"ל שכתב ואין שבות במקדש נראה דגורס כגירסת התוס' ז"ל ותימה דלפי' התוס' לר"י

דבר שאינו מתכוין בשבת אסור מדרבנן ולר"ש מותר גמור וכיון דרבינו ז"ל פסק כר"ש בפ"א מהל' שבת דדבר שאין מתכוין מותר א"כ הכא נמי ליכא איסורא כלל ולא שבות והיכי קאמר ואין שבות במקדש ובפרק כירה גבי מיחם הקשו בכי האי גוונא והלא מצרף ותירצו דאתי כר"ש דאמר דבר שאינו מתכוין מותר משמע דלר"ש ליכא איסורא כלל. ונראה דרבינו ז"ל מפרש דהך צירוף דעששיות הוי פסיק רישיה דא"א שלא יצרף ויש הכרח לזה מדמדמי ליה להההיא דבשר ערלתו דהוי פסיק רישיה כדאמרי' בפ' ר"א דמילה וכמו שכתבו התוס' ז"ל בפ"ג דיומא בד"ה הני מילי באיסורא דאורייתא וכו', ואע"ג דבפ' כירה כשהקשו שם והלא מצרף לא הוי פסיק רישיה אלא פירושו דאפשר שיצרף מדמתרץ דאתי כר"ש דאמר דבר שאינו מתכוין מותר ואי הוי פסיק רישיה אפילו ר"ש מודה דאסור מ"מ הך צירוף דעששיות אית ליה לרבינו ז"ל דהוי פסיק רישיה מדמדמי ליה להההיא דבשר ערלתו כדכתיבנא ותירץ אביי דדבר שאינו מתכוין מותר ואע"ג דהוי פסיק רישיה והקשו דקשיא אביי מדידיה אדידיה דאף ע"ג דאית ליה לאביי מעיקרא קודם שקבל מרבא דלר"ש פסיק רישיה מותר כדאמרי' בפ' ר"א דמילה מ"מ לר"י הוי פסיק רישיה אסור כדאמר גבי ההיא דבשר ערלתו לא נצרכה אלא לר"י וא"כ הכא דקיימינן אליבא דר"י דאיהו אמר בברייתא הא דעששיות איך תירץ אפי' אליביה דפסיק רישיה מותר ותירצו כי אמר אביי התם דפסיק רישיה אסור הוי באיסור מן התורה אבל הך איסור צירוף הוי דרבנן כלומר כשאינו מתכוין אע"ג דפסיק רישיה לא הוי אסור אלא מדרבנן אע"ג דבמתני' אסור מן התורה ומשום הכי תלה אביי טעם ההיתר בדבר שאינו מתכוין משום דאז ליכא אלא איסורא דרבנן כיון דהוי פסיק רישיה ואין שבות במקדש אבל במתכוין אסור מן התורה. ויש ראיה לזה ממ"ש רבינו ז"ל בפי"ב מהלכות שבת בתחילתו המכבה גחלת של מתכת פטור ואם נתכוין לצרף חייב וכתב שם ה"ה ז"ל שכל שאינו מתכוין אין ראוי לומר בו פסיק רישיה ולא ימות וליחייב מפני שכשהוא מתכוין עושה מלאכה וכו' ועמ"ש רבינו ז"ל שם נ"ל ליישב הסוגיא הנזכר כמ"ש אבל מדברי ה"ה ז"ל שם נראה דאית לרבינו ז"ל מהך לישנא דהכא דצירוף דעששיות אפי' במתכוין הוי מדרבנן וקשה א"כ לפ"ז למה תלה אביי הדבר באינו מתכוין ואמר דבר שאינו מתכוון מותר אפי' מתכוין נמי ליכא אלא איסורא דרבנן ואין שבות במקדש וצ"ע:

הלכה ה

והיום עולים באמצע וכו'. בפרק טרף בקלפי אמר בכל יום כהנים עולים במזרחו של כבש ויורדים במערבו והיום כ"ג עולה באמצע ויורד באמצע ור"י אומר לעולם כ"ג עולה באמצע ויורד באמצע ע"כ. ופשט המשנה כפירש"י ז"ל דאכ"ג קאי דהיה עולה באמצע

להראות חבתן של ישראל שהוא עושה עצמו כבן בית. ונראה דרבינו ז"ל דמפרש דקאי אשאר כהנים שעולים להדר הכ"ג הוא גורס בכל יום כהנים עולים במזרחו של כבש והיום עולים באמצע ויורדין באמצע וכן הוא בלשון הגמרא שאמרו שם על המשנה ובדברי ר"י גורס לעולם כהנים עולים באמצע ויורדים באמצע. עוד הזכירו שם במשנה דכל יום פרס והיום מלא חפניו יותר וכן היום דקה מן הדקה ולא הוצרך רבינו ז"ל להזכירו דבכל הדינים שיתבארו בהלכות אלו יובן זה:

הלכה ו

ומבליעו בנעימות וכו'. קשה דבפרק עשרה יוחסין לא אמרו כן אלא על שם של בן י"ב ולא על שם בן ארבע ועוד דשם נראה דכ"ג היה אומרו במהרה בזמן שהיו מנעימים קולם אחיו הכהנים ורבינו ז"ל נראה שכתב בהפך שכ"ג היה מבליעו בתוך נעימותיו והיה מזמר כשאומר השם שלא יבינו אותו:

פרק ג

הלכה ב

במזרח העזרה בצפון המזבח וכו'. תימה דבגמ' איתא דהך אתיא כאביי דאמר כל המזבח קאי בדרום ואין כלל ממנו בצפון ולכך הוצרך להרחיק מכנגד המזבח לצפונו ורבינו ז"ל בפ"ה מהלכות בית הבחירה פסק דרובו בדרום ומקצתו בצפון כפי החשבון הנאמר שם דהיינו שבע אמות הוה בצפון דשבעים ושבע ומחצה הוי חלק צפוני מחצית מאה ושלשים וחמש שהוא רוחב העזרה מן הצפון לדרום ושם נתבאר שמכותל צפוני עד המזבח ששים ומחצה נמצא המזבח שבע אמות בצפון וכמו שהארכתי על זה בפ"ב מהל' תמידין ומוספין א"כ כיון דמקצתו בצפון קאי למה כתב רבינו ז"ל שהיו מרחיקין מכנגד המזבח לצפונו דהיינו כראב"י. ועוד קשה למה מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דהיה לו לומר כבין האולם ולמזבח ודחק עצמו להגיה כן. וי"ל דרבינו ז"ל ראה סוגיא דלעיל דאמרה מאן שמעת ליה בין האולם וכו' ר"א בר"ש וקאמרה הכי בסתמא משמע דהוי קושטא ועוד דבפ"ב דזבחים (דף כ') הביאו אותו בסתמא משמע דהלכתא הוא א"כ משמע דפליגי הני סוגיי אסוגיא דאמרה דמתני' ראב"י ותני כבין האולם ולמזבח אלא מתני' דוקא בין האולם קתני ור"א בר"ש היא והא דקאמרה לצפון המזבח אינו ר"ל דמרחיק מכנגד המזבח לצפונו כדדייק אידך סוגיא אלא משום דרובו של מזבח בדרום ומיעוטו בצפון קאמרה מתני' דהיה מגריל כנגד המזבח במזרחו בחלק צפוני שלו כלומר בחלק שהיה בצפון לאפוקי שלא היה כנגד החלק שהיה בדרום דהגרלה טעונה צפון

ופירוש לצפון המזבח ר"ל בחלק צפוני של מזבח במזרחו ולעולם מקצת המזבח בצפון קאי כן מפרשים הני סוגיי הך מתני' ולהכי אוקימו לה כר"א בר"ש ופסק רבינו ז"ל כי הני סוגיי משום דלדידהו מתני' כפשטה בין האולם ולמזבח ואין צריך להגיה כבין והשתא אתי שפיר לשון רבינו ז"ל ואין צריך להגיה בדבריו כבין:

הלכה ג

והעליית הגורלות מן הקלפי פסולה וכו'. משמע בדברי רבינו ז"ל דמשום דמעכבה פסולה בזר. וקשה דבפ' טרף בקלפי (דף מ"ב) אמרו בגמרא דשחיטת פרו לרב כשרה בזר והקשה הא כתיב אהרן וחוקה ותירצו שחיטה לאו עבודה היא משמע דלדידן דקי"ל דשחיטת פרו כשרה בזר וכדכתב רבינו ז"ל בריש פ"א מה' פסולי המוקדשין אית לן לומר דאע"ג דשחיטה מעכבא כיון דלאו עבודה היא כשרה בזר הכי נמי בהגרלה כיון שכתב רבינו ז"ל דלאו עבודה היא אע"ג דמעכבא ליתכשרה בזר. וי"ל דשחיטה לא דמי להכא דהתם לאו עבודה כלל שנוהגת בחולין או בנשים ועבדים וכו' וכדפירשו שם התוס' ז"ל מה שאין כן בהגרלה דלא קרי לה שאינה עבודה אלא משום דאיכא מ"ד דכשרה בסגן וכדכתב רש"י ז"ל בפרק טרף בקלפי (דף ל"ט):

הלכה ה

שמא ישכח וימנה וכו'. קשה דלמה פסק כר"א דאמר כן בפרק הוציאו לו [דף נ"ה.] ולא פסק לחומרא בשל תורה כר"י דפליג עליה ונפקא ליה מקרא דיזה דלדידיה אע"ג דלא מנה ולא טעה לא מהני כדאמרו שם. וי"ל דבירושלמי אמרו בשם ר"י הך טעמא דשמא ישכח וכיון דבגמ' דידן ובגמ' דירושלמי פליגי בסברת ר"י ור"א אית ליה בבירור הכי דטעמא משום שמא ישכח לא שבקינן מאי דאמר ר"א בודאי משום מאי דמספקא לן אדאמר ר"י:

שכך נאמר וכו'. לשון זה אינו מכוון משמע דהוא ראיה למה שאמר קודם דחוזר ומזה בהיכל על הפרוכת ואינו כן דהך נפקא לן בגמרא מקרא דוכן יעשה לאהל מועד והך קרא לאו ראיה היא אלא לומר שמזה אחת למעלה ושבע למטה ולעיל גבי הזיה דאמר אחת למעלה ושבע למטה היה לו להביא מקרא זה. ונראה דכוונת רבינו ז"ל דה"ק כיון דנאמר בדם הפר בפנים על הכפורת ולפני שהרי אמור שם אחת למעלה ושבע למטה א"כ הוא הדין על הפרוכת מקרא דוכן יעשה לאהל מועד ומ"מ הרבה סתם רבינו ז"ל במה שלא הזכיר אפילו ברמז קרא דוכן יעשה וכדכתיבנא:

אלא כמצליף. רש"י ז"ל פירש כשורה זו תחת זו כמי שמכה והולך מתחיל מן הכתפים והולך למטה ולדידיה מסייע ליה מה שאמרו שם בגמרא גבי פרוכת שראו ברומי דכסדרן

הוי ומשום הכי ידעו שהוא של יוה"כ כלומר שהיו זו תחת זו וכדפירש"י ז"ל שם. ולפירוש רש"י ז"ל מה שאמרו שם תנא כשהוא למעלה מצדד ידו למעלה כו' לא באה הברייתא לפרש פירוש לשון כמצליף דאין זה פירוש כמצליף לפי פירוש רש"י ז"ל אלא באה לפרש איך אמר הכתוב על הכפורת ולפני הכפורת דלמתני' קאמרה דאינו ממש למעלה וכן ולפני הכפורת אינו למטה מאמצעה וכדפירש"י ז"ל במתני' לא היה מתכוון להזות וכו'. והערוך בערך נגד פירש פירוש כמצליף בענין אחר ע"ש ולההוא פירושא הברייתא דקאמרה תנא וכו' באה לפרש פירוש כמצליף:

הלכה י

לפי שאין אחד קורא בשני ספרים וכו'. מדלא כתב רבינו ז"ל אין אחד קורא ענין אחד בשני ספרים וכדכתב בהלכות תפלה פי"ב משמע דענין אחד דכתב שם לאו דוקא וכדכתב שם הרב בעל כ"מ ז"ל שהוא מוכרח מן הגמרא:

פרק ד

הלכה א

כחצות הלילה מפיסין וכו'. רבינו ז"ל סובר דיש פייסות ביוה"כ לתרומת הדשן וכמו שהאריך הרמב"ן ז"ל בספר המלחמות בפ' בראשונה וביאר סברתו:

מן הסמוך למערב וכו'. בפ' טרף בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקאמר קרא מלפני ה' מוכח דהוי מזבח חיצון ולא פנימי דחיצון מקצתו לפני ה' ומדקאמר מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו כנגד פתח ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא סמוך להיכל וכתבו שם התוס' ז"ל דבריש פ' קדשי הקדשים מוכח דלכתחלה בעינן כנגד הפתח וטעמם דבזבחים (דף נ"ח) אמר רבי יוסי הנוטל בחוץ לינתן בפנים אינו נוטל אלא בסמוך שאין לפנים ופירשו שם גחלים דכל יומא ויומא דגמרינן מגחלים דיוה"כ ופירש"י ז"ל שקבע להם כנגד הפתח לנטילתן. ולכן קשה על רבינו ז"ל שהיה לו לפרש כן דלכתחילה בעינן מכנגד הפתח. ואולי רבינו מפרש כמו שאמר בסמוך שאין לפנים ר"ל שהוא מצד המערב אבל כנגד הפתח דוקא לאו דה"ה מהאי גיסא ומהאי גיסא וכדאמרינן בפרק טרף בקלפי דדוחק לחלק בין לכתחלה לבדיעבד דכבר הקשו שם התוספות ז"ל לפירושם ודחקו הרבה אבל מ"מ קשה קצת לדעת רבינו ז"ל דמדקאמר בסמוך שאין לפנים משמע דאין בכ"מ המזבח סמוך ממנו ובודאי דנראה דהוי כנגד הפתח:

כבר ביארנו שהולכה בשמאל פוסלת לפיכך היה מן הדין כו'. וא"ת וכי יוליך כף בימינו ומחתה בשמאלו עדיין היה קשה דהולכת מחתה עבודה היא ואיך היתה כשרה בשמאל.

וי"ל דלא דמי להולכת הקטורת דדמי להולכת הדם שהוא הדבר הנזרק וכן הקטורת הוא הדבר הנקטר. וא"ת א"כ מאי פשיט רב ששת בפ' הוציאו (דף מ"ח) דהולכה בשמאל כשרה מהא דנוטל את הכף בשמאל נימא דשאני התם מפני שהמחתה כבדה וחמה וכמו שנתן טעם רבינו ז"ל. וי"ל דרב ששת היה סבור דאם הולכה בשמאל פוסלת לא היה לנו להכשיר מפני הטעמים הללו וכמו שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל. אבל לפי האמת כפשוטו מברייתא אחרת דהולכה בשמאל פסולה הוצרך רבינו ז"ל לחלק בין ההיא דכף להולכה דדם כי היכי דלא תיקשי אהדדי וטעמו פירש הרב בכ"מ ז"ל:

מצא הפרוכת פרופה וכו'. אין דעת רבינו ז"ל לפסוק כרבי יוסי דבהדיא פסק רבינו ז"ל כרבנן בפ"ד מהל' בית הבחירה דשתי פרוכת היו שם וכאן קצר וסמך על מ"ש שם:

ומערה הקטורת בגודלו כו'. בפ' הוציאו לו (דף נ"א) אמרו ומעלה בגודלו עד שמגעת לבין אצילי ידיו וכו'. ופירש"י ז"ל שמגעת הבית יד לבין אצילי ידיו וכו'. אבל רבינו ז"ל מפרש בענין אחר שעם הגודל היה מסיר הקטורת מהכף ומשים לתוך חפניו. ונראה לדחוק הברייתא דקאמר עד שמגעת וכו' לפירושו דה"ק ראש הכף היה ארוך קצת וזה היה מסיר עם הגודל הקטורת ממנו והיה מושך ראש הכף אליו כדי להסיר מה שהוא סמוכה לבית יד עד שהיה מגיע ראש הכף לבין אצילי ידיו. ודוחק הוא זה וגם לשון וחוזר ומחזירה לתוך חפניו קשה לפירוש זה ואולי היה לו לרבינו ז"ל גירסא אחרת שם:

לפנים במחתה וכו'. בפ' הוציאו לו (דף נ"ב) כאביי דאמר מסתברא כמ"ד פנימי שהוא חוצה לו:

הלכה ב

ועומד לפנים ממזבח הזהב בין המזבח והמנורה וכו'. בהלכות מעשה הקרבנות פרק ה' כתבתי להשיב על השאלות אשר הביא כאן הרב בית יוסף ז"ל בשם הרשב"א ז"ל ושם העליתי לקושיא הראשונה דאית ליה לרבינו ז"ל פתחא בדרום קאי ואעפ"כ מתחיל מקרן מזרחית צפונית מן הטעם אשר כתבתי שם ושם הארכתי, ולדידי ניחא מ"ש רבינו ועומד בין המזבח והמנורה דמשמע דהוה אתי בדרום ועומד שם וכדאמרי' (דף נ"א) דמ"ד בין המזבח למנורה היה מהלך אית ליה פתחא בדרום קאי והכי נמי רבינו ז"ל דאומר דעומד בין המזבח והמנורה משמע דפתחא בדרום קאי ושם היה מהלך וע"כ צריך שיעמוד שם. וא"ת גבי טהרו של מזבח דפליגי (בדף כ"ט) חנינא ור' יוסי דחנינא אית ליה בצד צפוני הוא נותן דפתחא בדרום קאי ורבי יוסי סבר פתחא בצפון קאי אמאי הוצרך לומר דפתחא בצפון אפי' פתחא בדרום לימא דאית ליה לר' יוסי דמתחיל מקרן צפונית ומסיים בקרן דרומית מערבית מהטעם אשר ביארתי בהל' מעשה הקרבנות. וי"ל

דאין הכי נמי אלא משום דאליבא דר' יוסי קיימינן ואיהו אית ליה דפתחא בצפון קאי דפלוגתא דמתני' דב' פרוכות היו שם ומשמע דפליגי אי פתחא בצפון קאי או לא לכך קאמר דאזיל לטעמיה אבל פלוגתא דמהיכן הוא מתחיל דאמר ר"ע מקרן מזרחית דרומית ור"י הגלילי מקרן מזרחית צפונית סברי כרבנן דאמרי פתחא בדרום קאי. ולהרשב"א ז"ל דאית ליה דר' יוסי ורבנן דמתני' לא פליגי בפתחא אלא בפרוכות דוקא ולכולהו פתחא בדרום קאי קשה טובא מ"ש (בדף נ"ט) בהך פלוגתא דטהרו דר' יוסי סבר פתחא בצפון ובדף נ"א דאמרת בין שלחן לכותל ואמרינן התם דהוא כר' יוסי דאמר פתחא בצפון קאי משמע דאפתחא נמי פליגי ולדידי ניחא דר' יוסי דמתני' פליג בפתחא ור"ע ורבי יוסי הגלילי כולהו אית להו פיתחא בדרום קאי וכ"ת א"כ אמאי פסק דהוי בצד דרומי של מזבח ההזאה כיון דאמרי' בגמ' דמ"ד הכי אית ליה פתחא בצפון קאי ואנן לא קי"ל הכי י"ל דאע"ג דאנן קי"ל פתחא בדרום מ"מ כיון דאית ליה מתחיל מקרן מזרחית צפונית ומסיים בדרומית ראוי שיהיה ההזאה בצד הדרומי דשם הוא מסיים וכיון דמסיים שם ראוי שההזאה יתחיל משם דמקום שקידשו שם טהרו כדאמרו בגמרא: עוד כתבתי בהל' מעשה הקרבנות דרבינו ז"ל פסק כר"א דהקפה ביד והטעם דבדף נ"ט אמרו דכ"ע הקפה ביד אע"ג דאידחי שם הך תירוצא מ"מ סברא מעליא ולפי זה הפירוש ניחא מ"ש דעומד בין המזבח והמנורה שהוא בצד דרומית מזרחית ונותן לקרן צפונית מזרחית ברישא מהטעם שנתבאר שם. ולדברי הרשב"א ז"ל כיון שהוא מתחיל ממזרחית צפונית והוא מסבב ברגל אין לעמוד בראשונה אלא בין המזבח והשלחן שהוא בצפון ולא בין המזבח והמנורה שהוא בדרום. לכן אמרתי כי הדרך ההוא אשר ביארתי לתרץ הקושיא הוא נכון מאד ואין בו נפתל ועקש:

פרק ה

הלכה א

כל עבודות שעובד וכו'. בפ' הוציאו לו (דף ס') א"ר יהודה אימתי בדברים הנעשים בבגדי לבן מבפנים אבל דברים הנעשים בבגדי לבן מבחוץ וכו' ופירש"י ז"ל מבפנים לפני ולפנים אבל רבינו ז"ל שכתב בפנים בהיכל משמע דאינו מפרש כפירוש רש"י ז"ל אלא בפנים הוי פירושו בהיכל ובחוץ אית ליה דפירושו בעזרה. וקשה על דברי רבינו ז"ל דבגמרא אמרו שם טעמו של ר' יהודה אחת בשנה מקום שמתכפרים בו אחת בשנה והך לא הוי אלא לפני ולפנים דוקא כפירוש רש"י ז"ל דאי היכל הרי כמה פעמים נכנסים בו בשנה. וי"ל דרבינו ז"ל יפרש דנהי כדאמרינן דטעמא דר' יהודה הוי משום

הא ודאי דדברי רבי יהודה לא הוי אלא לפני ולפנים אבל כד דחינן במסקנא הך ואמרינן דטעמיה משום דכתיב אחת וכתיב זאת חד למעוטי בבגדי לבן מבחוץ וחד למעוטי בגדי זהב א"כ דברי רב יהודה אמורים אפילו בהיכל משום דאל"כ תקשי לך כיון דאם לאו מיעוטי הוה מוקמינן עיכובא דחוקה אכולה פרשה אפי' הגרלה דהוי בעזרה השתא נוקי מיעוטי בדבר הפחות יותר ונאמר דחד מיעט בגדי לבן בעזרה וחד מיעט בגדי זהב אבל היכל כלפני ולפנים הוי לכך מפרש רבינו ז"ל דלהך טעמא קושטא דמילתא הכי הוי דלר' יהודה לא מיעט קרא אלא עזרה אבל היכל כלפני ולפנים הוי. ועוד יש סיוע לזה משום דבגמרא אוקימו מתני' דהקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה וכו' במתנות שבהיכל ואי היכל לר' יהודה כחוץ דמי למה הוצרך לחזור ולהזות הא בדיעבד שפיר דמי ודוחק לומר דמתני' דלא כר' יהודה. זה היה נ"ל נכון בדעת רבינו ז"ל אבל ראיתי בזבחים פ' ב"ש (דף מ') שאמרו שם גבי לפר זה פר יום הכפורים דנצרכה לרבי יהודה ס"ד אמינא מדכסדרן לא מעכבי הזאות נמי לא מעכבי קמ"ל משמע דר' יהודה היכל כחוץ דמי וכדברי רש"י ז"ל דאי כפנים דמי הא כל הזאות הפר בהיכל ולפני ולפנים הוו והיכי קאמר דכסדרן לא מעכבי הא לרבי יהודה מעכבי דפנים והיכל כפנים דמי אלא ודאי מוכח כדברי רש"י ז"ל דהיכל לר' יהודה כחוץ דמי. ודוחק לומר דמאן דתירץ התם הכי סבר דטעמא דר' יהודה כדהוה ס"ד בפרק הוציאו לו דהוי משום אחת בשנה דלהך טעמא לא מיקרי פנים אלא לפני ולפנים כדכתיבנא דכבר דחו בגמ' הך טעמא כאן בפרק הוציאו לו. לכן אפשר לומר דגרסינן בדברי רבינו ז"ל כל עבודות שעובד בבגדי לבן לפנים מן ההיכל והוי כדברי רש"י ז"ל ואע"פ שגבי הקדים דם השעיר לדם הפר במתנות ההיכל יחזור ויזה וכדכתב רבינו ז"ל לקמן בפרק זה יש לתרץ למה שהקשיתי דכיון דאפשר לחזור ולהזות אע"ג דבדיעבד שפיר דמי לא מקרי בדיעבד כיון דאיכא דם דיכול לחזור ולהזות:

הלכה ח

ששפיכת השירים על מזבח אינו מעכב וכו'. וא"ת א"כ למה פסק רבינו ז"ל לעיל כר' יהודה דאמר דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ אינו מעכב הא אמרו שם דלא דריש רבי יהודה קרא למעוטי שירים משום דאית ליה דשירים הוו כשאר דברים ובכולהו איכא עיכובא אם לא עשאן כלל וא"כ אנן דקי"ל דשירים לא מעכבי אית לן למדרש כר' נחמיה. וי"ל דלא אמרו כן בגמרא אלא אליבא דר"י דאמר דאית ליה לר' יהודה שירים לא מעכבי אבל לא לריב"ל דמשמעות דורשין איכא בינייהו ולרב יהודה נמי שירים לא מעכבי

ע"כ אית לן לומר דטעמא דרבי יהודה הוא משום דמשמע ליה דבשירים לא צריך קרא דפשיטא לן דשירים לא מעכבי ולא צריך קרא להכי ורבינו ז"ל פסק כריב"ל:

הלכה י

נתערב לו וכו'. מה שהקשה הר"י קורקוס ז"ל על רש"י התוס' הקשו כן שם (דף נ"ה) בד"ה נותן וחוזר ונותן:

הלכה יג

נכנס בדם זה ומכפר בו וכו'. משמע דאית לן בפר ואפי' בדמו של פר ושם הקשו (בדף נ"ח) מפטר חמור דאמר קרא תפדה בשה ותירצו דשאני התם דיליף שה שה מפסח וכו' משמע דשה סתמא אפי' שחוט הוי אלא משום דהכא גלי קרא מג"ש וא"כ קשה קצת על דברי רבינו ז"ל שכתב בהלכות בכורים פי"ב אין פודין לא בעגל וכו' שנאמר תפדה בשה ואין קרוי שה אלא כבשים ועזים חיים בלבד ע"כ משמע דכללא כייל רבינו ז"ל ואינו כן דאדרבה שה שחוט נמי מקרי שה אלא דשאני התם דאיכא ג"ש. ואולי מ"ש אין קרוי שה ר"ל שה זה אינו קרוי אלא כבשים וכו' והוא מהכרח הג"ש ולא חש רבינו ז"ל להאריך:

הלכה טו

והשני מן השנים שהגריל וכו'. נראה דפסק כרב ואמרו ביומא (בדף ס"ד) דסבר כרבי יוסי דאמר גבי מי שאבד פסחו ומצאו אחר שהפריש פסח אחר והרי שניהם עומדים דמצוה בראשון ובפ"ד מהלכות קרבן פסח פסק רבינו דלא כר' יוסי והוא תימה דקשיא דידיה אדידיה. והרב מהר"י קורקוס ז"ל תירץ שני תירוצים. האחד דאפילו רבנן מודו הכא משום שבא הדיחוי מחמת חבירו ולא דמי לפסח שאבד והפריש שבא הדיחוי מצד עצמו ובשעת הפרשה לא היה הראשון שם והפסיד חשיבותו. ועוד תירץ דדעת רבינו ז"ל כאן דאיזה שירצה יקריב מפני שלא כתב כאן הראשון יקריב וכו'. וכמו שהאריך שם הרב בכ"מ ז"ל. ואני תמה עליו דאין אחד מאלו התירוצים יעלה למה שכתב רבינו ז"ל פר ושעיר של יוה"כ שאבדו והפריש אחרים תחתיהם וכו' יקרבו הראשונים וירעו השניים עד שיפול בהם מום וכו'. הרי דהם דחויים מצד עצמם שנאבדים ודמי לפסח שנאבד וגם התירוץ האחר ליתא דבהדיא אמרינן הכא הראשונים יקרבו א"כ הדרא קושיא לדוכתא. ונ"ל לתרץ דשאני הכא דהא חטאת דבאה לכפרה וחמירא ואפילו רבנן מודו דמצוה בראשון ואי פליגי רבנן התם הוא משום דהוי פסח ולא בא לכפרה ואינו חמור כל כך ולכך איזה מהם שירצה יקריב אבל גבי חטאת דבא לכפרה חמיר אפילו רבנן מודו וה"ק

כי היכי דאמר ר' יוסי התם אמר רב נמי הכא דלכולי עלמא הוי דינא הכי. ומה שיש לפלפל על מה שפסק כאן דב"ח אין נדחין כתבתי בהל' שגגות פ"י:

הלכה יח

היה טרפה פסול שנאמר יעמד חי וכו'. קשה דבפ"ק דחולין לא אמרו דפסול טרפה גבי משתלח אלא משום דאין הגורל קובע לעזאזל אלא בדבר הראוי לשם וכאמרו שם. וא"ת מאי נפקא לן מינה הא אין גורל קובע לעזאזל וכו' והא דקאמר מקרא דיעמד חי לא ידענא מנא ליה:

הלכה כה

חסר מן הקטורת אחד וכו'. בגמרא משמע דנפקא ליה הא מקרא דוכסה ענן הקטורת את הכפורת ולא ימות אבל קרא דאל יבא בכל עת אל הקדש ולא ימות כי בענן וכו' הך לא איירי אלא בביאה ולא בחיסר סמנים וא"כ קשה על רבינו דהביא קרא דולא ימות כי בענן וכו' דאיתיה גבי ביאה גבי חיסור סמנים:

הלכה כז

שמכשירי קרבן כקרבן וכו'. קשה כיון דהוא בעיא היה לו לרבינו ז"ל לכתוב דהוי ספק וכדכתב באינך בעיי ואם תאמר נפקא מינה דאי חישב בחתיית גחלים והקטיר הקטורת על אלו הגחלים הורצה ואין צריך להקטיר קטורת אחר או שחפן ומת וכו' בהך בעיא אמר רב פפא בגמרא דאי חופן וחוזר וחופן חבירו נכנס בחפינתו ורב הונא בריה דרב יהושע אמר איפכא דאינו חוזר בחפינתו ואנן קיימא לן דחופן וחוזר וחופן וא"כ קשה על רבינו ז"ל דמשמע דליכא בעיא לא לרב פפא ולא לרב הונא בריה דרב יהושע והיה לו לפסוק כחד מינייהו. ונראה דפסק כרב הונא בריה דרב יהושע וסבירא ליה דכי אמר רב הונא אדרבא אי חופן וחוזר וחופן לא יכנס אחר בחפינתו לאו לפשיטותא קאמר הכי אלא לדחות פשיטותא דרב פפא ומכל מקום לרב הונא מבעיא ליה ולכך הוי ספק אליביה ופסק כוותיה. אבל קשה דפלוגתא כי הא איפליגו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע גבי נתערב מקצת דמים (בדף נ"ח) פרק הוציאו לו ופסק רבינו ז"ל כרב פפא שופך לאמה ולא ליסוד ודלא כרב הונא וצריך טעם למה לא פסק כאן כן וצ"ע: